

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
23.06.2025
протокол № 09, п. 11

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 23.06.2025 № 120

**ІСТОРІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ/
HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» /	«Culture, Arts and Humanities»
Спеціальність	В11 «Філологія» /	«Philology»
Спеціалізація	В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська» /	«Germanic languages and literatures (including translation), first foreign language - English»
Освітня програма	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська» /	«Germanic languages and literatures (including translation), first foreign language - English»

Розробник: Западинська Ірина, кандидат педагогічних наук

Гарант освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська» - Тимощук Наталія, кандидат філологічних наук, доцент

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу 28.04.2025 р. протокол № 04;

на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету 12.06.2025 р. протокол № 06

Рецензенти:

Терещенко Лілія, кандидат філологічних наук, доцент

Волос Вікторія, директор бюро технічних і літературних перекладів «Віза».

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 03.09.2025 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,16.
Обл.-вид. арк. 0,89. Тираж 2. Зам. № 438.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення освітнього компонента.

Робоча програма освітнього компонента «Історія англійської мови» розроблена для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю В11 «Філологія». Освітній компонент «Історія англійської мови» є невід'ємним складником навчального процесу з підготовки спеціалістів в сфері філології. Основне призначення іноземної мови як предметної галузі вищої освіти полягає у формуванні компетентностей для комунікації в усній і писемній формах відповідно до мотивів, цілей і соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях іншомовного спілкування. Програма зорієнтована на формування професійної компетенції підготовки майбутнього перекладача, так як дозволяє пояснити з наукової точки зору сучасний стан іноземної мови та простежити її взаємозв'язок з історичними подіями, які вплинули на процес історичного розвитку іноземної мови починаючи з давньогерманських діалектів до встановлення норм національної мови; розповсюдження англійської мови за межами Англії; історичної фонетики; історичної морфології; історичного синтаксису.

Вивчення історії мови є шлях до розуміння законів розвитку мови, питань про роль граматичної будови та словникового складу мови, про зміни, які відбуваються у розвитку мови. Опанування початковими знаннями з історії мови є першим кроком у формуванні наукового світогляду здобувача вищої освіти-мовознавця. Використання даних історії мови в практичній роботі допомагає поліпшенню та підвищенню якості перекладу, сприяє проведенню навчання на високому науковому рівні.

Основна мета вивчення дисципліни є ознайомлення студентів з генезою виникнення та розвитку англійської мови, враховуючи екстралінгвістичні фактори: соціальні, політичні та культурні зміни в країні. Сформувані у здобувачів вищої освіти професійні іншомовні компетенції, що сприятимуть їхньому ефективному функціонуванню в полікультурному навчальному та професійному середовищі та стануть запорукою конкурентоспроможності випускників Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ на сучасному ринку праці.

«Історія англійської мови» є обов'язковим освітнім компонентом.

Результати вивчення освітнього компонента, його місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення освітнього компонента «Історія англійської мови» для освітньої програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності.

- спеціальні (фахові) компетенції:

СК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії англійської та німецької мов.

СК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

СК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання здобувачів освітнього компонента «Історія англійської мови» полягають у здатності:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 20. Здійснювати ефективну міжкультурну комунікацію, моделювати комунікативні акти з урахуванням соціокультурного контексту, дискурсивних страт, мовного етикету та перекладацьких викликів.

Комунікативні мовні компетенції формуються на основі взаємопов'язаного мовленнєвого, соціокультурного, соціолінгвістичного і мовного розвитку здобувачів вищої освіти відповідно до їхніх вікових особливостей та інтересів на кожному етапі оволодіння іноземною мовою і складаються з:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти спеціальності «Філологія» з

основними етапами історичного розвитку англійської мови як цілісної системи;

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з загальними закономірностями розвитку англійської мови;
- формування у здобувачів вищої освіти розуміння єдності, взаємозв'язку та взаємозумовленості історичних змін англійської мови, бачення еволюції мови у цілісній перспективі, зумовленій як суто мовними так і екстралінгвістичними чинниками
- залучення студентів до таких академічних видів діяльності, які активізують і далі розвивають увесь спектр їхніх пізнавальних здібностей;
- допомога здобувачам вищої освіти у формуванні загальних компетентностей з метою розвитку їх особистої мотивації (цінностей, ідеалів);
- допомога здобувачам вищої освіти у сприйнятті причини специфіки сучасної англійської мови та тенденцій її розвитку.
- зміцнення їхнього позитивного ставлення до вивчення мови.

У процесі вивчення дисципліни важливо зосередити увагу на **засвоєнні знань** із таких питань: закономірності розвитку англійської мови; основні історичні події, які вплинули на розвиток англійської мови; характерні риси кожного періоду розвитку англійської мови (давньоанглійського, середньоанглійського та новоанглійського); словниковий склад англійської мови; генеза граматичної будови та фонетичної системи англійської мови.

Результати вивчення освітнього компонента, його місце в освітньому процесі.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі освітнього ступеня «бакалавр» мають **знати**:

- задачі та цілі освітнього компонента, його об'єкт та предмет, базові поняття та процеси;
- характерні риси (лінгвістичні, історичні, культурологічні) основних періодів розвитку англійської мови;
- основні фонологічні, граматичні та синтаксичні процеси, що мали місце упродовж кожного періоду історичного розвитку мови та розуміти їх роль для сучасного стану англійської мови;
- особливості специфічного розвитку англійської мови у порівнянні з іншими германськими мовами.

Під час практичних занять та самостійної роботи здобувачі вищого ступеня «бакалавр» набувають **уміння та навички**:

- давати приклад кожному фонетичному та граматичному явищу відповідного періоду розвитку мови;
- простежити зміни, що стосуються тієї чи іншої лінгвістичної одиниці в межах конкретного відрізка часу або усього історичного періоду розвитку мови;
- співвідносити форму та зміст тієї чи іншої лінгвістичної одиниці з її відповідником у сучасній англійській мові;
- робити узагальнення про ті чи інші процеси та їх роль в історії англійської мови на основі спостереження та порівняння лінгвістичних одиниць.

Під час вивчення дисципліни передбачається застосування активних методів навчання, зокрема: підготовка презентацій, проведення анкетування, розв'язання ситуаційних завдань, проведення тренінгів тощо.

Міждисциплінарні зв'язки: освітня компонента «Історія англійської мови» посідає важливе місце серед освітніх компонент гуманітарної підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності В11 «Філологія». Вона викладається на I курсі (2 семестр), має безпосередній зв'язок із дисциплінами професійної та практичної підготовки, оскільки забезпечує професійно орієнтовану іншомовну компетенцію фахівців сфери філології та перекладу.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компоненту, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом НПП виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08 (зі змінами від 25.11.2024, протокол № 12).

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням апеляційного перегляду оцінки.

**Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

4	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	всього	з них				
		лекції	практичні	СРС		
1 курс II семестр						
Тема 1. Введення в курс «Історія англійської мови».	18	2	4	12		
Тема 1.1. Теоретичні аспекти історії мови.	10	2	2	6	ВПЗ, Т, РМГ	4
Тема 1.2. Періодизація. Загальні відомості про германські мови.	8		2	6	РЗ, ТЕ	4
Тема 2. Давньоанглійські писемні записи.	18	2	4	12		
Тема 2.1. Рунічні написи.	10	2	2	6	УД, В, Т	4
Тема 2.2. Історична лінгвістика, та її основний метод – порівняльно-історичний.	8		2	6	Д, П	4
Тема 3. Лінгвістичні характеристики та фонетичні особливості германських мов.	22	2	8	12		
Тема 3.1. Механізми лінгвістичних змін. Фонемний склад давньоанглійської мови.	7	2	2	3	ТЕ, РМГ, Т	4
Тема 3.2. Морфологія давньоанглійського періоду (іменник, прикметник, займенник, числівник).	5		2	3	РЗ, ВПЗ	4
Тема 3.3. Морфологія давньоанглійського періоду (дієслово).	5		2	3	Т, П, РМГ	4
Тема 3.4. Синтаксис давньоанглійського періоду.	5		2	3	В, УД, Т	4
Тема 4. Англійська мова після Норманського завоювання	18	2	4	12		
Тема 4.1. Лексичні вторгнення: Вплив латинської та скандинавської мов.	10	2	2	6	В, РМГ, Т	4
Тема 4.2. Розвиток нормандської французької мови	8		2	6	В, УД, Т	4
Тема 5. Середньовічна англійська мова.	20	2	6	12		
Тема 5.1. Основні історичні події середньо англійського періоду.	8	2	2	4	УД, Д,	4

Тема 5.2. Розвиток національної літературної англійської мови.	6		2	4	П, Д	4
Тема 5.3. Граматична будова мови середньо-англійського періоду.	6		2	4	ВПЗ, В, Т	4
Тема 6. Розвиток лондонського діалекту.	20	2	6	12		
Тема 6.1. Боротьба проти латинської мови.	8	2	2	4	Д, УД	4
Тема 6.2. Словниковий склад мови середньоанглійського періоду.	6		2	4	РЗ, ВПЗ	4
Тема 6.3. Найвідоміші літературні постаті середньоанглійського періоду.	6		2	4	ТЕ, Д	4
Тема 7. Діалекти пізньої середньоанглійської мови.	20	2	6	12		
Тема 7.1. Гібридні мови.	8	2	2	4	РМГ, Т, УД	4
Тема 7.2. Мови Канади, Австралії та Нової Зеландії.	6		2	4	Т, ТЕ, РМГ	4
Тема 7.3. Англійська мова в Америці.	6		2	4	П, УД	4
Тема 8. Англійська мова нового періоду.	24	2	6	16		
Тема 8.1. Основні історичні події новоанглійського періоду.	9	2	2	5	УД, В, РМГ	4
Тема 8.2. Розвиток граматичної системи та англійської лексики	7		2	5	П, Д	4
Тема 8.3. Зміни граматичної будови мови новоанглійського періоду	8		2	6	РМГ, ВПЗ, Т	4
Індивідуальне завдання	20			20		12
Разом за II семестр	180/6	16	44	120		100
Підсумковий контроль - екзамен						

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

ВПЗ – виконання практичних завдань – 2 бали.

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

Т – тестування – 1 бал.

РЗ – розв’язування задач – 2 бали.

ТЕ – твори-есе – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал.

Д – доповідь – 2 бали.

П – презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 20 балів (творчий проєкт / участь у наукових заходах).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1. Введення в курс „Історія англійської мови”.

Теоретичні аспекти історії мови. Періодизація. Основні етапи розвитку та формування англійської нації та мови. Завоювання Британії давньогерманськими племенами. Англосаксонські королівства. Періодизація історії англійської мови. Проблема періодизації історії англійської мови. Зв'язок історії мови з історією англійського народу. Загальні відомості про германські мови.

Тема 2. Давньоанглійські писемні записи.

Місце германського мовознавства у циклі гуманітарних дисциплін. Індоевропейська мовна сім'я. Риси спорідненості мов. Основні відомості про давніх германців, класифікація їх племен. Готська писемність, Вульфїла і його діяльність. Рунічне і латинське письмо. Хронологія виникнення і розгалуження давніх германських мов. Історична лінгвістика, та її основний метод – порівняльно-історичний. Класифікація германських мов. Поняття прото-германська мова. Перше чергування приголосних. Закон Гріма та закон Вернера. Основні періоди в історії англійської мови. Ключові історичні події давньоанглійського періоду.

Тема 3. Лінгвістичні характеристики та фонетичні особливості германських мов.

Хептархія: формування 7 германських королівств. Діалекти давньоанглійської мови. Християнізація германців. Давньогерманські писемні пам'ятки. Фонемний склад давньоанглійської мови. Кількісні (Contraction, Lengthening) та якісні (PG Correspondences, Anglo-Frisian Brightening, Restoration of “a”, OE Breaking, Palatal Diphthongization, I-umlaut, Velar Umlaut) зміни системи голосних давньоанглійської мови. Морфологія давньоанглійського періоду (іменник, прикметник, займенник, числівник). Іменник: граматичні категорії: категорія роду, числа, відмінка. Типи відмінювання давньоанглійського іменника: слабка, сильна, коренева та інші відміни. Прикметник: граматичні категорії, типи відмінювання: слабка та сильна відміна. Займенник. Числівник. Морфологія давньоанглійського періоду (дієслово). Граматичні категорії дієслова у давньоанглійських період. Нефінітні форми дієслова: генеза. Морфологічні класи дієслів у давньоанглійський період: слабкі, сильні, претеріто-презентні, аномальні. Синтаксис давньоанглійського періоду.

Тема 4. Англійська мова після Норманського завоювання.

Лексичні вторгнення: Вплив латинської та скандинавської мов. Механізми лінгвістичних змін. Фонемний склад давньоанглійської мови. Розвиток нормандської французької мови. Вплив I-umlaut на граматичну систему англійської мови. Зміни у системі приголосних давньоанглійської мови (West-Germanic Germination of Consonants, Palatalisation and Assibilation, Voicing and

Devoicing of fricatives, Metathesis, Hardening, Loss of Consonants in Some Positions). Синтаксис давньоанглійського періоду. Словниковий склад та синтаксис давньоанглійської мови. Пам'ятки літератури та культури цього періоду. Граматична та синтаксична будова, словниковий склад мови давньоанглійського періоду. Найважливіші пам'ятки германських мов та їх характеристика.

Тема 5. Середньовічна англійська мова.

Історичні умови розвитку мови в середньоанглійський період. Середньоанглійські місцеві діалекти, їх географічне поширення та основні писемні пам'ятники. Створення передумов для виникнення англійської нації. Боротьба англійської мови з французькою. Розвиток національної літературної англійської мови. Граматична будова мови середньо-англійського періоду.

Тема 6. Розвиток лондонського діалекту.

Боротьба проти латинської мови. Словниковий склад мови середньоанглійського періоду. Основні історичні події середньоанглійського періоду. Діалекти середньо англійського періоду. Розвиток лондонського діалекту. Основні характеристики системи голосних середньо англійського періоду. Кількісні та якісні зміни системи голосних. Система приголосних середньоанглійського періоду. Найвідоміші літературні постаті середньоанглійського періоду. Розвиток національної літературної англійської мови. Пам'ятки літератури та культури середньоанглійського періоду. Східноцентральний діалект. "Ormulum" та "The Peterborough Chronicle". Західноцентральний діалект. "William of Palerne" та "Sir Ganayne and the Green Knight". Південний діалект. "Brut" та "Ancren Riwe". Кельтський діалект. "The Ayebite of Inwit".

Тема 7. Діалекти пізньої середньоанглійської мови.

Гібридні мови. Мова Канади, Австралії та Нової Зеландії. Англійська мова в Америці. Словниковий склад мови середньоанглійського періоду. Зміни письма та розвиток звукової системи в англійській мові середньовіччя. Розвиток нових граматичних категорій і категоріальних форм. Характеристика основних шляхів збільшення словникового складу. Граматична будова мови середньоанглійського періоду. Загальна характеристика граматичної системи порівняно із давньоанглійською. Перехід до невільованих закінчень. Іменник. Зміни у граматичних категоріях іменника середньо англійського періоду. Уніфікація типів відмінювання. Прикметник. Займенник. Розвиток особових та вказівних займенників. Дієслово. Розвиток часової системи англійської мови. Синтаксис середньоанглійського періоду.

Тема 8. Англійська мова Нового періоду

Утворення англійської нації. Утворення національної мови. Національна мова як історична категорія. Розповсюдження англійської мови за межі Англії. Єдині стандарти мови і період «нормалізації». Характеристика Англійської мови як

міжнародної. Основні історичні події новоанглійського періоду. Історичне підґрунтя до стандартизації англійської мови. Система голосних новоанглійського періоду. Зміни системи голосних: Великий зсув голосних. Розвиток середньоанглійських коротких голосних. Система приголосних новоанглійського періоду. Вокалізація «r». Розвиток граматичної системи та англійської лексики. Велике переміщення голосних. Формування сучасних граматичних категорій дієслова. Утворення аналітичних запитальних і заперечних форм. Формування сучасних форм відмінка та числа іменників. Зміни граматичної будови мови новоанглійського періоду. Синтаксис мови новоанглійського періоду. Словниковий склад мови новоанглійського періоду. Етимологічна характеристика словникового складу сучасної англійської мови. Пам'ятки літератури та культури новоанглійського періоду.

Структура освітнього компонента

Результат навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
Характеризувати основні періоди в історії розвитку мови; ключові історичні події давньоанглійського періоду, хронологію виникнення і розгалуження давніх германських мов. Розуміти основні етапи розвитку формування англійської нації та мови	Тема 1. Введення в курс «Історія англійської мови». Тема 1.1. Теоретичні аспекти історії мови. Лекція 1. План лекції: 1. Основні етапи розвитку та формування англійської нації та мови. 2. Завоювання Британії племенами. 3. Англосаксонські королівства. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 5. Додаткові: 6, 9, 10, 11. Інтернет ресурси: 12, 13, 17, 18, 23.	2
	Самостійна робота: Вивчення та доповнення матеріалу лекції; підготовка до практичного заняття.	12
	Тема 1.1. Теоретичні аспекти історії мови. Практичне заняття 1. План: 1. Готська писемність, Вульффіла і його діяльність. 2. Рунічне і латинське письмо. 3. Хронологія виникнення і розгалуження давніх германських мов.	2
	Тема 1.2. Періодизація. Загальні відомості про германські мови. Практичне заняття 2 План: 1. 2 Періодизація історії англійської мови. 2. Проблема періодизації історії англійської мови. 1. Зв'язок історії мови з історією англійського народу.	2
Пояснювати місце германського мовознавства у циклі гуманітарних дисциплін, риси спорідненості мов, ключові історичні події давньоанглійського періоду. Аналізувати класифікацію германських мов та	Тема 2. Давньоанглійські писемні записи. Тема 2.1. Рунічні написи. Лекція 2. План лекції: 1. Місце германського мовознавства у циклі гуманітарних дисциплін. 2. Індоевропейська мовна сім'я. 3. Риси спорідненості мов. 4. Основні відомості про давніх германців, класифікація їх племен.	2

основних історичних подій у розвитку англійської мови.	Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 5. Додаткові: 6, 9, 10, 11. Інтернет ресурси: 12, 13, 17, 18, 23.	
	Самостійна робота: Вивчення та доповнення матеріалу лекції; підготовка рефератів та презентацій на задану тематику; пошук необхідної інформації у мережі Internet та оформлення у вигляді доповіді; підготовка до практичного заняття.	12
	Тема 2.1. Рунічні написи. Практичне заняття 3. План: 1. Основні періоди в історії англійської мови. 2. Ключові історичні події давньоанглійського періоду.	2
	Тема 2.2. Історична лінгвістика, та її основний метод – порівняльно-історичний. Практичне заняття 4. План: 1. Вплив I-umlaut на граматичну систему англійської мови. 2. Зміни у системі приголосних давньоанглійської мови (West-Germanic Germination of Consonants, Palatalisation and Assibilation, Voicing and Devoicing of fricatives, Metathesis, Hardening, Loss of Consonants in Some Positions).	2
Розуміти основні лінгвістичні та фонетичні характеристики, фонемний склад давньоанглійської мови, граматичну та синтаксичну будову, словниковий склад мови. Характеризувати зміни, що відбулись у системі голосних та приголосних давньоанглійської мови.	Тема 3. Лінгвістичні характеристики та фонетичні особливості германських мов. Тема 3.1. Механізми лінгвістичних змін. Фонемний склад давньоанглійської мови. Лекція 3. План лекції: 1. Основні лінгвістичні характеристики. 2. Основні фонетичні особливості.	2
	Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 5. Додаткові: 6, 9, 10, 11. Інтернет ресурси: 12, 13, 17, 18, 23. Самостійна робота: Вивчення та доповнення матеріалу лекції; написання доповідей на задану тематику, аналіз автентичних староанглійських писемних джерел, підготовка до практичного заняття.	12

	Тема 3.1. Механізми лінгвістичних змін. Фонемний склад давньоанглійської мови. Практичне заняття 5. План: 1.Фонемний склад давньоанглійської мови. 2.Кількісні (Contraction, Lengthening) та якісні (PG Correspondences, Anglo-Frisian Brightening, Restoration of “a”, OE Breaking, Palatal Diphthongization, I-umlaut, Velar Umlaut) зміни системи голосних давньоанглійської мови.	2
	Тема 3.2. Морфологія давньоанглійського періоду (іменник, прикметник, займенник, числівник). Практичне заняття 6. План: 1.Іменник: граматичні категорії: категорія роду, числа, відмінка. 2.Типи відмінювання давньоанглійського іменника: слабка, сильна, коренева та інші відміни.	2
	Тема 3.3. Морфологія давньоанглійського періоду (дієслово). Практичне заняття 7. План: 1.Система поділу на дієслова з чергуванням і на дієслова з суфіксацією. 2.Сильні та слабкі дієслова.	2
	Тема 3.4. Синтаксис давньоанглійського періоду. Практичне заняття 8. План: 1.Словниковий склад та синтаксис давньоанглійської мови. 2.Пам’ятки літератури та культури цього періоду. 3.Граматична та синтаксична будова, словниковий склад мови давньоанглійського періоду.	2
Пояснювати класифікацію германських мов, закон Гріма та закон Вернера, поняття прото-германська мова Розуміти поняття: Contraction, Lengthening, PG Correspondences, Anglo-Frisian Brightening, Palatal Diphthongization, Velar Umlaut. Нормандія під англійським впливом.	Тема 4. Англійська мова після Норманського завоювання. Тема 4.1. Лексичні вторгнення: Вплив латинської та скандинавської мов. Лекція 4. План лекції: 1.Поява нормандської французької мови як мови правлячого класу. 2. Зміни в граматиці. Рекомендовані джерела: Основні:1, 2, 3, 5. Додаткові: 6, 9, 10, 11. Інтернет ресурси: 12, 13, 17, 18, 23.	2

	Самостійна робота: Вивчення та доповнення матеріалу лекції; підготовка доповідей та проведення обговорення в межах практичного заняття на тему: «Лексичні вторгнення: вплив латинської та скандинавської мов».	12
	Тема 4.1. Лексичні вторгнення: Вплив латинської та скандинавської мов. Практичне заняття 9. План: 1.Класифікація германських мов. 2.Поняття прото-германська мова. 3.Перше чергування приголосних. 4.Закон Гріма та закон Вернера.	2
	Тема 4.2. Розвиток нормандської французької мови. Практичне заняття 10. План: 1.Нормандія під англійським впливом. 2. Сучасна нормандська мова.	2
Аналізувати основні риси середньоанглійської мови, Історичні умови розвитку мови в середньоанглійський період. Усвідомлювати різницю Середньоанглійських місцевих діалектів, їх географічне поширення та основні писемні пам'ятники.	Тема 5. Середньовічна англійська мова. Тема 5.1. Основні історичні події середньоанглійського періоду. Лекція 5. План лекції: 1.Основні риси середньоанглійської мови. 2. Вплив французької мови (діалекти, звуки, письмо) Рекомендовані джерела: Основні:1, 2, 3, 5. Додаткові: 6, 9, 10, 11. Інтернет ресурси: 12, 13, 17, 18, 23.	2
	Самостійна робота: Вивчення та доповнення матеріалу лекції; написання доповідей на задану тематику, аналіз автентичних староанглійських писемних джерел, підготовка до практичного заняття.	12
	Тема 5.1. Основні історичні події середньоанглійського періоду. Практичне заняття 11. План: 1.Історичні умови розвитку мови в середньоанглійський період. 2.Середньоанглійські місцеві діалекти, їх географічне поширення та основні писемні пам'ятники. 3.Створення передумов для виникнення англійської нації.	2

	Тема 5.2. Розвиток національної літературної англійської мови. Практичне заняття 12. План: 1. Основні етапи та фактори, що вплинули на розвиток англійської мови. 2. Стандартизація та формування літературної мови.	
	Тема 5.3. Граматична будова мови середньо-англійського періоду. Практичне заняття 13. План: 1. Загальна характеристика граматичної системи порівняно із давньоанглійською. 2. Перехід до невільованих закінчень. 3. Іменник. Зміни у граматичних категоріях іменника середньо англійського періоду. Уніфікація типів відмінювання.	
Пояснювати походження лондонського діалекту, соціальні та культурні зміни, пам'ятки літератури та культури середньоанглійського періоду Розуміти специфіку перекладу оригінальних англомовних текстів, адекватно інтерпретувати мовні явища.	Тема 6. Розвиток лондонського діалекту. Тема 6.1. Боротьба проти латинської мови. Лекція 6. План лекції: 1. Походження, впливи, формування, особливості. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 5. Додаткові: 6, 7, 9, 10, 11. Інтернет ресурси: 12, 13, 17, 18, 20, 23.	2
	Самостійна робота: Вивчення та доповнення матеріалу лекції; підготовка доповідей та презентацій на тему практичного заняття; підготовка до практичного заняття.	12
	Тема 6.1. Боротьба проти латинської мови. Практичне заняття 14. План: 1. Політичні та культурні ідеї. 2. Релігійні мотиви. Розвиток місцевих мов. 3. Соціальні та культурні зміни.	2
	Тема 6.2. Словниковий склад мови середньоанглійського періоду. Практичне заняття 15. План: 1. Зміни письма та розвиток звукової системи в англійській мові середньовіччя. 2. Розвиток нових граматичних категорій і категоріальних форм.	2
	Тема 6.3. Найвідоміші літературні постаті середньоанглійського періоду. Практичне заняття 16. План: 1. Пам'ятки літератури та культури середньоанглійського періоду.	2

	2.Східноцентральний діалект. “Ormulum” та “The Peterborough Chronicle”. 3.Західноцентральний діалект. “William of Palerne” та “SirGanayneand the GreenKnight”.	
Аналізувати критичне осмислення змін у граматичній будові мови середньоанглійського періоду в порівнянні з іншими періодами розвитку мови. Розуміти назви і класифікацію гібридних мов, володіти цікавими фактами про англійську мову.	Тема 7. Діалекти пізньої середньоанглійської мови. Тема 7.1. Гібридні мови. Лекція 7. План лекції: 1.Південний діалект. “Brut” та “Ancren Riwe”. 2.Кельтський діалект. “The Ayebite of Inwit”. Рекомендовані джерела: Основні:1, 2, 3, 4, 5. Додаткові: 6, 7, 9, 10, 11. Інтернет ресурси: 12, 13, 17, 18, 20, 23.	2
	Самостійна робота: Вивчення та доповнення матеріалу лекції; підготовка доповідей та презентацій на тему практичного заняття; аналіз автентичного англійського тексту давньоанглійського періоду; підготовка до практичного заняття.	12
	Тема 7.1. Гібридні мови. Практичне заняття 17. План: 1.Поєднання елементів. 2.Походження, характер, еволюція.	2
	Тема 7.2. Мова Канади, Австралії та Нової Зеландії. Практичне заняття 18. План: 1.Цікаві факти про англійську мову: історія та цифри. 2.Історія формування англійської мови.	2
	Тема 7.3. Англійська мова в Америці. Практичне заняття 19. План: 1.Єдині стандарти мови і період «нормалізації». 2.Характеристика Англійської мови як міжнародної.	2
Пояснювати історію утворення англійської нації, шляхи розповсюдження англійської мови за межі Англії, основні історичні події новоанглійського періоду. Усвідомлювати значення пам'яток літератури та культури новоанглійського періоду.	Тема 8. Англійська мова нового періоду. Тема 8.1. Основні історичні події новоанглійського періоду. Лекція 8. План лекції: 1.Утворення англійської нації. 2.Утворення національної мови. 3.Національна мова як історична категорія. 4.Розповсюдження англійської мови за межі Англії. Рекомендовані джерела: Основні:1, 2, 3, 4, 5. Додаткові: 6, 7, 9, 10, 11. Інтернет ресурси: 12, 13, 17, 18, 20, 23.	2

	Самостійна робота: Вивчення та доповнення матеріалу лекції; підготовка до практичного заняття.	16
	Тема 8.1. Основні історичні події новоанглійського періоду. Практичне заняття 20. План: 1.Будова мови новоанглійського періоду 2.Пам'ятки літератури та культури новоанглійського періоду.	2
	Тема 8.2. Розвиток граматичної системи та англійської лексики. Практичне заняття 21. План: 1.Велике переміщення голосних. 2.Формування сучасних граматичних категорій дієслова. 3.Утворення аналітичних запитальних і заперечних форм.	2
	Тема 8.3. Зміни граматичної будови мови новоанглійського періоду. Практичне заняття 22. План: 1.Синтаксис мови новоанглійського періоду. 2. Словниковий склад мови новоанглійського періоду. 3. Етимологічна характеристика словникового складу сучасної англійської мови.	2
Індивідуальне завдання		20
Разом за семестр		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні джерела:

1. Верба Л.Г. *Історія англійської мови*. – Вінниця: Нова Книга, 2012. — 296 с.
2. Семененко Г.М. *Історія англійської мови: тести: навчальний посібник англійською мовою*. – К.: Освіта України, 2011. – 126 ст.
3. Сабо О. А. *History of the English Language. Materials to Lectures and Seminars Exercises. Tests. Keys for SelfControl: навч. посіб.* Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с.
4. Gelderen E. *A History of the English Language*. – John Benjamins Publishing Company. Amsterdam/Philadelphia. – 2006.
5. Hogg R., Denison D. *A History of the English Language*. – Cambridge University Press, 2006.

Додаткові джерела:

6. Bragg M. *The Adventure of English: The Biography of a Language*. NY: Arcade Publishing, 2011. 322 p.
7. Hejná, Míša & Walkden, George. *A history of English*. (Textbooks in Language Sciences 9). Berlin: Language Science Press, 2022. DOI: 10.5281/zenodo.6560337 .
8. Hogg R., Denison D. *A History of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 495 p.
9. McDowall D. *An Illustrated History of Britain*. London: Longman, 2006. 188 p. URL:https://library.udpu.edu.ua/library_files/inozem_vid/an_illustrated_history_of_britain.pdf (дата звернення: 30.07.2023).
10. *The Cambridge History of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005 – 2008. Vols. 1-6.
11. *The History of English Podcast. The Spoken History of a Global Language*. URL:<http://historyofenglishpodcast.com> (дата звернення: 30.07.2023).

Інтернет ресурси

12. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library
13. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
14. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_English
15. URL: <http://www.durov.com/study/file-1209.pdf>
16. URL: <http://www.englishclub.com/english-language-history.htm>
17. URL: <http://www.anglik.net/englishlanguagehistory.htm>
18. URL: <http://www.uk.ru/history/language.html>
19. URL: <http://points.net.ua/article.php/english>
20. URL: http://www.youtube.com/watch?v=v_Y_Z5Ab6y4
21. URL: <http://article.ranez.ru/id/672/>
22. URL: <http://www.studyenglishtoday.net/english-language-history.html>
23. URL: <http://www.englishlanguageguide.com/english/facts/history/http://www.uta.org.ua/uta/>